TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-10

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ'NDE HİKÂYE

İkinci Meşrutiyet (1908) sonrasında memlekette başlayan ve o dönemde "Türkçülük" adı verilen ulusçuluk hareketi, "edebiyatta ulusal kaynaklara dönme" düşüncesinin doğmasına yol açmıştır. "Ulusal kaynaklara dönme" sözü; dilde sadeleşme, hece ölçüsünü benimseme, yerli hayatı yansıtma anlamında kullanılmış ve bunları gerçekleştirmeyi amaç edinen edebiyat hareketine Millî Edebiyat adı verilmiştir. Dilde sadeleşme hareketi, 1911'de Genç Kalemler dergisinde "Yeni Lisan" makalesinde ileri sürülen görüşler doğrultusunda başlamıştır. Millî Edebiyat Dönemi'nde sanatçılar konuşma dilini yazı dili hâline getirmeyi amaçlamışlar ve bu doğrultuda eserler vermişlerdir. Bu anlayışla Ömer Seyfettin, millî bir edebiyatın ancak halkın kullandığı dille gerçekleşeceğini belirtmiştir.

Millî Edebiyat Dönemi'nin Ömer Seyfettin'den başka önde gelen hikâyecilerinden bir diğeri, eserlerinde gözlem ve mizahın önemli yer tuttuğu Refik Halit Karay'dır. Yine bu dönemde Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Aka Gündüz, Reşat Nuri Güntekin hikâye türünde eserler vermişlerdir.

Olay Hikâyesi

Hikâyedeki olayın serim, düğüm ve çözüm bölümlerine uygun olarak mantıksal bir sıralamayla sonuca bağlandığı hikâye türüdür. Bu tarz hikâyenin temeli bir olay anlatımına dayanır. Olay hikâyesinde kahramanların ve çevrenin tasvirine önem verilir, okuyucuda merak ve heyecan duygusu uyandırılır.

Fransız yazar Guy de Maupassant (Giy dö Mopasan) tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Maupassant tarzı hikâye de denir. Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin'dir.

Durum Hikâyesi

Olaylardan çok, günlük yaşamın bir kesitini ele alıp anlatan hikâye türüdür. Durum hikâyesinde ruhsal çözümlemelere ağırlık verilir, olay ikinci planda kalır. Bu tarz hikâyede serim, düğüm, çözüm bulunmaz; okuyucunun merak duygusuna seslenilmez.

Rus yazar Anton Çehov tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Çehov tarzı hikâye de denir. Durum hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Memduh Şevket Esendal ve Sait Faik Abasıyanık'tır.

ÖMER SEYFETTİN

Millî Edebiyat Dönemi hikâyecilerindendir. Balıkesir Gönen'de doğdu. Selanik'te çıkan Genç Kalemler dergisinde yayımladığı Yeni Lisan makalesinde sade halk dilini savunan bir idealist olarak yazı hayatına başladı. Ziya Gökalp ve Ali Canip Yöntem ile birlikte Millî Edebiyat davası uğruna çalıştı; eserlerini Yeni Mecmua, Şair, Büyük Mecmua gibi dergilerde yayımladı. Konularını gündelik hayattan, çocukluk ve askerlik anılarından, tarihten, menkıbe, fıkra ve efsanelerden aldı. Eserlerinde tasvir ve tahlile değil olaya önem verdi ve olay hikâyeciliğinin en önemli ismi oldu. Yalnız Efe, Ashâb–ı Kehfimiz, Harem, Efruz Bey, Bomba, Yüksek Ökçeler, Falaka, Beyaz Lale, Gizli Mabed eserlerinden bazılarıdır.

SORULAR

SORU 1

Dünya edebiyatında Fransız yazar Guy de Maupassant'ın öncüsü olduğu, olayın serim, düğüm ve çözüm bölümlerine uygun olarak anlatıldığı, merak unsurunun ön planda olduğu bir hikâye türüdür olay hikâyesi.

Aşağıdaki yazarlardan hangisi özellikle bu hikâye türünde ürün <u>vermemiştir?</u>

A) Ömer Seyfettin
B) Memduh Şevket Esendal
C) Refik Halit Karay
D) Reşat Nuri Güntekin
E) Sabahattin Ali

Cevap: B

SORU 2

Türk edebiyatında modern hikâyeciliğin önemli temsilcilerindendir. Selanik'te yayımlanan "Genç Kalemler" dergisindeki yazılarıyla ünlendi. Dergide yayımlanan "Yeni Lisan" başlıklı yazısı "Millî Edebiyat" akımının başlangıç bildirgesidir. Halkın konuştuğu ve anladığı dilin kullanılması gerektiğini savundu. Hikâyelerinde kişisel deneyimlerine, tarihsel olaylara ve halk geleneklerine dayandırdı. "Ferman, Pembe İncili Kaftan" gibi hikâyelerinde Türk tarihinden aldığı konuları işledi. "Kaşağı, Diyet, Beyaz Lale" gibi hikâyeleri kendi hayatına yöneliktir.

Bu parçada tanıtılan yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Orhan Kemal
B) Ömer Seyfettin
C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
D) Reşat Nuri Güntekin
E) Refik Halit Karay

Cevap: B

SORU 3

Aşağıdaki yazarlardan hangisi Millî Edebiyat akımı içinde <u>yer almamıştır?</u>

A) Halide Edip Adıvar
B) Aka Gündüz
C) Ömer Seyfettin
D)Fakir Baykurt
E) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Cevap: D